

לב: עין משפט נר מצוה

אלו נערות פרק שלישי כתובות

מסורת הש"ס

(א) לקמן לו. ב"ק פג. מסות
ד: י"ג. (ב) סנהדרין פה.
מסות ט. (ג) מסות ד.
(ד) [מסות כו. (ה) ב"ק ח.א.
(ו) פ"א י"ד מסות
ד: י"ג. (ז) י"ד. (ח) י"ד. (ט) י"ד. (י) י"ד.

תורה אור השלם

1. ונתן ראשית השעב
עמה לאבי דגער
השעב קפ"ח וזו תורה
לאשה תחת אשר עה
לא זוכה שלוקה כל
דברים כב ט
י"ד.
2. עין תחת עין שן תחת
שן יד תחת יד רגל תחת
רגל.
3. וזהו אם בן הדת
השעב והפילו השעב
והקדו לפיו כד רשעו
במסות.
4. ארבעים יבנו לא יסף
פן יסף להכותו על אלה
מכה רבה ונקלה אחוץ
לענין.
5. ועשיהם לו כאשר
נסם לעשות לאדו
והצדק דרך מקדש.
6. ולא תחוס עיניך נפש
בנפש עין בעין שן בשן
יד יד רגל רגל.
7. ואיש כי יתן מום
בביתו כאשר עשה בן
תשע לו. ויקרא כד יט
8. שכן תחת שבר עין
תחת עין שן תחת שן
כאשר יתן מום באדם כן
ויקרא כד כ
9. ערוה אחותך בת
אביך או בת אמוך
מוקדש בית או מוקדש
חץ לא תגלה ערוהך.
ויקרא יח ט

הגהות הב"ח

(א) ה"ס ד"ה מבני ד"ה
חולל מבניו נמי מבני
ה"ס:

מוסף רש"י

הכוונה הבאה שאין בה
שוה פרוטה לוקה. שאם
יש בה תשלומין פרוטה
תשלם ואינו לוקה. דלפנין
בפירוש ריבית תורה חולל
מבניו לתשלומין. וזו אין
בה שוה פרוטה לוקה.
שכן ע"כ לא יסף
פן יסף [מכות ט.ו].
שלא השם המביאין
לידי מכות מביאין לידי
תשלומין. מלקות משום
לא תעשה תשלומין משום
כאשר זמם. השם המקור
[מכות ד.]. כל המשלם
אינו לוקה. דמכאן כי
רשעו. משום רשעו אמת
אמת מחייבו ואי אמת
מחייבו משום שמי רשעו
[שם].

תוספתא פסח גמר. וגזירה שזה מופנה היא ולמדן ואין משיבין: **אפי'**
סימא. היא דמכות באחרונה נערה וכשהתורה בו דליכא ממון ומלקות
ואמשיבין דלקי ולא משלם ומתמיהין דמכותו בשלל התורה בו דליכא
מלקות: **וסמך ליה ארבעים יבנו.** דהיינו דליכא שמי רשעו נעבד
בזה הכלל: **בפירוש ריבית.** לקמיה

מפרש היכא: **שלא השם המביא לידי**
מכות כו. המקור המביא לידי
מלקות אינו מביא לתשלומין מלקות
מלא תעשהו תשלומין מכאשר זמם ויבין
דשני שמות הן חייב על שניהם: **נימא**
כל הלוקה אינו משלם. וידיעה
במלקות מאי שנה ממון דפשיטא להו:
יד ביד. דקמין ליה לא תחוס עיניך
נפש בנפש: **אם כן יתן.** כאשר
יתן מום באלם וכו': **מאי עשה**
לא אמר כעולה. דגמר גזירה
שזה לענוש ממון ולא מלקות לכל
חייב ממון ומלקות: **אם כן.** דפערט
נא על אחתו ממלקות בטלת לאו
שנה שענוש לאו במלקות:
ופרישין

היכא דלא אתרו ביה אבל אתרו ביה מילקא לך ממוןא לא משלם
והאמר ר' אמי א"ר יוחנן הכהו "הכאה שאין בה שוה פרוטה לוקה היכי
דמי אי דלא אתרו ביה אמאי לוקה אלא פשיטא דאתרו ביה ושעמא דלית בה
שוה פרוטה הא אית בה שוה פרוטה ממוןא משלם מילקא לא לך כדאמר
רבי אילעא בפירוש ריבית תורה עדים וזממין לתשלומין: **הכאה נמי בפירוש**
ריבית תורה חובל בחבירו תשלומין והיכא איתמר דר' אילעא אהא
ומעדין אנו את איש פלוני שחייב לחבירו מאתים וזו נמצאו וזממין וזממין
ומשלמין שלא השם המביאין לידי מכות מבאין לידי תשלומין דרבי ר' יוחנן
וחכמים אומרים יכל המשלם אינו לוקה ונימא כל הלוקה אינו משלם א"ר
אילעא בפירוש ריבית תורה עדים וזממין לתשלומין היכן ריבית תורה
מכדי כתיב 'ועשיהם לו כאשר זמם לעשות לאחיו' י"ד ביד למה לי
דבר הניתן מיד ליד ומאי ניהו ממון חובל בחבירו נמי מכדי כתיב 'כאשר
עשה כן יעשה לו' כ"ן יתן בו למה לי דבר שיש בו נתינה ומאי ניהו ממון
ורבי יוחנן מ"ט לא אמר כעולה אם כן בטלת 'ערוה אחותך לא תגלה
חובל

דוכתא מתחת נתינה ישלם כסף דמהאי גזירה שוה ילפינן) מיטב ככולו דדוקא לענין מיטב נתקבל שהוא גוף התשלומין דאם לא כן
תקשי לר' יוחנן ולאצ"י דפליגי אעולה דאטו מי לית להו גזירה שוה לענין מיטב והכא לעולה אייתר ליה האי תחת למיטב ממלקות
מגזירה שוה דחובל בחבירו הלכך נריך לומר לקמן לעולה דנפקא ליה גזירה שוה ופנס מדרכא:

[**מנא** ליה לר"י. הא. וא"ת לעיל נמי מנא ליה לעולה דממוןא משלם ולא לך כ"י והשתא נמי אפסכא וי"ל דהכא משום ג"ש דתחת תחת קאמר מנ"ל לר"י
דלא דרשין ג"ש להי דג"ש זו נתקבלה כ"ע כדכרית (דף י"ג.) לגבי כסור:]

שלא השם המביאין לידי מלקות מבאין בו. פירש בקובצט משום דממון ומלקות אלו מתרי קררי מלקות מלא תענה וממון מועשיתם
לו כאשר זמם וקשה דכ"ש דאי הו כתיב בחד קרא שילקא וישלם שהיה לוקה ומשלם ומיהו שמה יש לפרש לפ"ה משום דממון
ומלקות אלו מתרי קררי אין לנו לנטל פסוק אחד לגמרי ולקיים האחר אלל או כ"י בלשם מועשיתם לו כאשר זמם כגון שהעידו
על אחד שהוליד שם רע על אשתו דבאין לחייבו ממון ומלקות אין לוקין ומשלמין ואין נראה לר"י דלא מסתבר שלא יהו חייבין ממון
ומלקות בכ"ה כיון שרלו לחייבו שניהם ונראה לר"י לפרש שלא השם המביאין לידי מכות כ"י כלומר שהתשלומין לא נכתבו בסמך למלקות
דאם היה כתוב בלשון פסוק עמנו לא תענה ואם ענה ועשיתם לו כאשר זמם או ודאי הוא אמינא דה"ל לאו שיתק לעשה ולא ילקה
עליו אלל עשה דהיינו כח מה לא היה יתק לעשה ולא דמי ללאו גזירה דחשיב ליה יתק לעשה כ"י בתרא דמכות (דף טו.) ובטלת
הקן (וחלין קמא). אע"ג דעשה דחשיב אה הגזירה לא כתיב אלל לאו דלא תגזול דהתם ודאי ע"כ הוא יתק לעשה שהרי עוקר גזירה
מתחת ידו אלל קרא דועשיתם לו כאשר זמם אינו עוקר הלאו דלא מענה דעל ידי שאלו עושין לו כאשר זמם אינו נעקר עמוהו אלל
ע"י שהחם הלכך לא חשיבין ליה יתק לעשה כיון שלא נכתב אחריו סמך לו והר"ר שלמה מדרשו"ש מפרש שלא השם המביאין לידי
מכות דהיינו לא תענה מביאין לידי תשלומין פ"י אינו כאלו להיות דאחריו לענוש תשלומין כדאמרין במכות דממון לא צ"י אחריו ועוד
ד"ר מאיר נפקא ליה אחריו לכאשר זמם מוכל ישראל ישמעו וייראו ולא יוספו כדאמרין בפ"ק דמכות (דף ד.) שאם היה נריך לא
תענה לאוהרת ממון או לא היה לוקה עליו דמחל לאו לא היה ענשין ליה ממון ומלקות:

[⁽¹⁾ דכשתשע בפ"ק דמכות אהיה דתן מעדין את בלש פלוני שחייב מלקות מ' לוקים שמונים א' מעשיתם כאשר זמם וא' מלא תענה וכו"א אין סופג אלל
מ' ורגע האי לא תענה מאי עבדי ליה מידיעאל להו לאוהרת עדים וזממין ור"מ אחריו נפקא ליה מוכל ישראל וגו' משמע דאי לאו קרא אחריו לאוהרת מלא תענה
לא היה ענשין ליה תרי מלקות ולרגע אע"ג דלא תענה לאו שאלו מ' מעשה ועוד דיתן לאוהרת מיתת ב"ד הכא גלי קרא דלקי מוהיה אם כן הכות הרשע:]

מכדי כתיב ועשיהם לו כאשר זמם וכו' ביד א"ה א"י. וליכא למימר דלמה לי יד ביד דמועשיתם לו כאשר זמם משמע בזהדי ממון דכמו
שהיה רובא לחייבו ממון כן יתחייב לו ממון דמלתי למימר דכאשר זמם מיירי במיתא ומלקות אלל בממון מילקא לך ממוןא לא
משלם ומיהו קשה לישא דמכדי כתיב ועשיהם לו כ"י יד ביד למה לי דמשמע דמיתורא דלא איתערך לגופיה הוא דמפיק ליה והא אפילו לא
מיתר יד ביד משמע שפיר ממון דליכא לפרוש יד ביד ממש דנפקא לן בהסובל (ב"ק דף פג. ופד.) מעין תחת עין ועוד הא דקאמר גבי
חובל בחבירו כן יתן לו למה לי דבר הניתן מיד ליד ומאי ניהו ממון אימא הוי מילי היכא דלא אחריו ביה דמכין יתן לו נפקא בהסובל נוק ולא
מכאשר עשה אלל היכא דאחריו ביה אימא דמילקא לך ונראה לר"י דהך סוגיא אחיא כמאן דמפיק הוה עין תחת עין ממון מקרא דיד
ביד והיינו דקאמר מכדי כתיב ועשיהם לו כאשר זמם וא"י ס"ד יעין תחת עין ממש א"כ יד ביד בעדים וזממין למה לי מכאשר זמם
נפקא אלל אייתר יד ביד למידרש דבר הניתן מיד ליד דהיינו ממון אלל אי לא אייתר הוא אמינא יד ביד ממש: (⁽²⁾) **חובל** בחבירו מכדי כתיב
באשר עשה כן יעשה א"י. דמשמע ממון כדאמרין מיתורא דיד ביד כדפרשיתם וא"כ כן יתן לו למה לי והא ליכא למימר דאשתא ליהיכא
דלא אחריו ביה דמדי ביד נפקא אלל ע"כ לא איתערך אלל היכא דאחריו ביה ומיהו הא לא נקיש ליה אחיא איתערך כאשר עשה וגו'
דגשה כאל לשום לוקר כדאמרין כל פרשה שאמרנה וישנית כ"י אלל כן יתן בו למה חור ושנה שמי פעמים אלל לומר לך דבר
הניתן מיד ליד ליהיכא דאחריו ביה והוא הדין דהוה מלי למימר מכדי כתיב יד ביד כן יתן בו למה לי: **ורבי** יוחנן מ"ט לא אמר
בעיניא. והא ליכא למימר דלא שמיע ליה גזירה שוה דתחת תחת דיד ילפינן לה בנכירותא) גבי כסור ובכמה מקומות: **אם כן** בנ"ה
ערוה אחותך לא תגלה. וא"ת כל לאו שאלו מ' מעשה ולא הוה יתק לעשה כ"י עושין ליה שאלו לוקין ע"כ לאו מיתורא: **הא** כן בנ"ה
בר מלקות הוא אלל הכא דשייך ביה מלקות לית לן למידרש גזירה שוה לאפוקי מלקות מיתין כיון דליכא לאוקומי גז"ש אמילתא אחריתי:

אלל

כב א מ"י פ"ט מ"ג
סנהדרין ה"ד פ"י
קל' טו"ש"ע ח"מ סימן תכ
ספ"ק ג:
בב ב מ"י פ"ד מ"ג
חולל וזמין ה"ל ט
פסג ע"ש ע טו"ש"ע ח"מ
סימן תכ ספ"ק ג:
בר ג מ"י פ"ט מ"ג
עדות ה"ל א פסג
ע"ן קי טו"ח ח"מ פ"י לח:

תוספות ר"ד

ור"י אמר אפילו חיובא
בכחיהו נערה. כאן שהתיר
בו כאן שלא
באלמא קסבר ר"י
כל היכא דאיכא סמך
ומלקות מילקא לך מיתורא
לא משלם פ"י המורה.
אפילו חיובא הוהא מכות
באחרונה נערה וכשהתיר
בו דאיכא סמך ומלקות
דלקי ולא משלם. ומתני'
דליכא בשלל אחריו כ"י
דליכא מלקות כ"א סמך.

